

FOAIA POPORULUI

*Articulat pentru litera
tusa Română.
St. Saguna 6. Loco.*

Apare în fie care Duminică

Cea mai veche foaie politică-poporală
țată la anul 1892 de partidul național român

PREȚUL ABONAMENTULUI	Redacția și Administrația:	INSERATE
Pe un an Lei 14.—	Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 12. (lângă poștă)	se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI (strada Măcelarilor Nr. 12).
Pe o jumătate de an Lei 7.—	Telefon Nr. 146.	Un șir petit primadată 50 bani, a doua-oară 40 bani, a treia-oară 30 bani.
Pe un pătrar de an Lei 3.50	Adresa telegrafică: >Foaia Poporului<.	
Prețul unui Exemplar Lei —.30		

Noul nostru guvern.

În locul unui guvern, care să fie al tuturor, compus din oameni de valoare, luați din toate partidele și din toate ținuturile României-Mari, ni s'a dat un guvern de generali, primit cu multă neîncredere din partea partidelor de opoziție din vechiul regat, cari cum se vede ar fi dorit, ca ele să ajungă la putere și ele să facă alegerile pentru constituentă. Nu putem nega, dorința noastră, a celor din Transilvania, Banat și ținuturile românești din Ungaria, încă aceea era, că dacă numai se poate, să se formeze un guvern, care să fie al țării întregi. Dar dacă un astfel de guvern nu s'a putut forma, dorința noastră a tuturor este acum să primim cu deplină încredere pe cel ce s'a format, așa cum e format, gândindu-ne la faptul, că el e un guvern al Majestății Sale, Regelui nostru Ferdinand, care numai silit de împrejurări a dat țării sale un guvern de generali, după ce în două rânduri a încercat să constituiească un guvern așa cum îl doream noi, încredințând pe domnul Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent din Sibiu, cu formarea lui — dar nu i-a succedat. Se vede, că neînțelegerile politice interne în vechiul regat sunt cu mult mai mari, decât se poate fi date uitării barem atunci, când interesele mari ale neamului pretind, ca toți uniți să fim, în gânduri și simțiri!

Numirea noului guvern, pe al cărui membri l-am dat cu numele în numărul trecut, s'a făcut prin următorul decret regal:

Ferdinand I. Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României,

La toți de față și viitor, sănătate:
Văzând demisiunea ce ne-a înfățișat ministrul Nostru:

Am decretat și decretăm:

Art. I. — Această demisiune este primită de Noi.

Art. II. — Domnul general de

corp de armată Arthur Văitoianu este numit președinte al consiliului Nostru de miniștri, ministru secretar de stat la departamentul internelor și însărcinat cu interimatul departamentului afacerilor străine.

Art. III. — Președintele consiliului Nostru de miniștri este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 27 Septembrie 1919. Ferdinand.

Președintele consiliului de miniștri, Ion I. C. Brătianu.

După formarea noului guvern, cu membri luați dintre vitejii generali ai Majestății Sale, cu excepția titularilor dela externe și dela justiție, cari sunt civili, și după depunerea jurământului, s'a dat următorul comunicat oficios din partea ministrului președinte, general Văitoianu, cu privire la rostul noului cabinet român:

„Însărcinat de M. S. Regele cu formarea guvernului, am primit această grea misiune ca o datorie către țară și către Coroană.

Menirea noastră este, ca menținând legăturile cele mai strânse cu aliații, să asigurăm drepturile și demnitatea Statului.

Înăuntru, acest guvern, strein de luptele politice, va prezida alegerile pentru Constituantă într'un spirit de libertate, de nepărtinire și de ordine, pentru ca rezultatul lor să exprime întreagă, liberă și nesilită voința țării.“

Presa bucureșteană mai publică și următoarea declarație, făcută de noul președinte al Consiliului:

„Vom căuta să împăcăm toată lumea. Alegerile le vom face în cea mai largă libertate.

Studiem modificarea stărei de asediu, îndulcind-o pe cât se va putea.

Intrunirile și consfăturile în vederea alegerilor nu vor mai avea nevoie de permisiunea comandamentului.

Deasemenea studiem și îndulcirea censurei.“

Din declarațiile clare și categorice ale domnului ministru președinte Văitoianu, precum și din felul cum vedem noi lucrurile de aici, dela distanță, — departe fiind de centrul politic al României-Mari, — putem să constatăm, că opoziția din vechiul regat nu înțelege bine rostul noului guvern atunci când îl primește cu neîncredere și îl atacă dintru început, fără a aștepta să-l vadă la muncă, ori se face că nu-l înțelege rostul, din supărare poate, că i-a tăiat o dungă peste socoteală, pentru că faptul e, că înțelepciunea Regelui a dat crizei soluția cea mai bună între împrejurările date, formând guvernul pe care îl avem.

Căci ce însemnează guvernul prezidat de domnul general Văitoianu? În politica externă nici o schimbare. Va se zice, guvernul de acum e tot așa un guvern de rezistență, ca al domnului Brătianu, un guvern, care nu va subscrie pacea cu Austria sub condițiile umilitoare după jertfele pe cari le-a adus România în războiul mondial, și deadreptul păgubitoare intereselor sale economice.

Vitejii generali ai Majestății Sale Regelui Ferdinand, cari au creat România Mare de astăzi, cari au văzut cu ochii, cât sânge românesc s'a vărsat pentru realizarea acestui vis frumos al nostru, al tuturor, nu vor putea să cedeze nimica din aceea ce din vitejia lor avem, și nu vor putea se renunța nici la aceea ce încă nu avem, la părțile Torontalului încă nealipite la România-Mare, și nu vor putea să permită nici aceea, ca suveranitatea și demnitatea statului român să fie vătămate prin condițiile jgnitoare, trecute în tratatul de pace cu Austria. Cumcă în politica externă a țării aceasta e situația, dovada cea mai eclatantă ne-a formează faptul, că conducerea afacerilor externe în noul guvern a primit-o domnul Mișu, care alătura cu domnul Bră-

tianu a apărat interesele României Mari la Conferința de pace din Paris, și care acum va lua locul domnului Brătianu, ca prim delegat al țării la Paris, având pe lângă sine ca ajutor pe Domnul Alexandru Valda-Voevod. Iar politica de rezistență fiind și politica noastră, a celor de dincoace de Carpați, natural, că nu putem se primim decât cu încredere guvernul, care stă pe punctul nostru de vedere.

În politica internă a țării apoi, guvernul nostru, compus din generali, nu reprezintă nici un partid, nici un program, nu reprezintă decât pe Majestatea Sa Regele, care nu e al partidului cutare, ori cutare, ci al țării întregi. Guvernul nou înseamnă deci încrederea mare a Regelui pe care o are în generalii săi, cu care împreună a făcut războiul și cu care împreună a creat România-Mare, și înseamnă mai presus de toate imparțialitatea cu care Majestatea Sa, chemând generalii la guvern, dorește să fie făcute primele alegeri parlamentare pe temeiul votului universal, sub conducerea unui guvern imparțial, politicește nepreocupat, neangajat, sub conducerea unui guvern fără de partid, pus deasupra tuturor partidelor din țară.

Iată deci, că și din acest punct de vedere, guvernul care ni s'a dat din înțelepciunea Regelui Ferdinand merită toată încrederea celor de bună credință, și de aceea, în speranța, că își va împlini misiunea conform intereselor mari ale neamului, ca guvern provizoriu, instituit până la întrunirea corpurilor legiuitoare, și mai virtos în speranța, că nu va abandona politica de reclamare a Banatului întreg pe seama României-Mari, salutăm cu căldură noul guvern și îi dorim spor la munca grea care îl așteaptă.

Nouii miniștri.

Deși toți membrii actualului cabinet au ocupat demnități în Stat, cari i au făcut cunoscuți, vom însemna aici câteva amănunte despre fiecare în parte.

Generalul *Văitoianu*, după ce s'a distins în fruntea ostașilor săi în tot cursul războiului, a sprijinit cu multă pricepere actul unirii Basarabiei în calitate de guvernator al acestei provincii. În guvernul Coandă, a ocupat portofoliul internelor, până la constituirea cabinetului Brătianu, în care a avut greaua conducere a ministerului de război. E socotit ca un excelent organizator și ca un spirit cumpănit, dar nu lipsit de energie.

Domnul *Misu*, ministrul de externe, e un vechiu și iscusit diplomat, care mai pe urmă a făcut servicii frumoase patriei în Londra, ca ministru plenipotențiar al țării, iar la Conferința de pace a fost al doilea delegat al Româ-

niei, spărând acolo, alături cu dl Brătianu și cu dl Alex. Vaida-Voevod, interesele mari ale neamului, cu pricepere și cu energie.

Generalul *Râscanu* e un distins militar și a colaborat, ca secretar general al ministerului de război, la opera de reorganizare a armatei, alături de generalul Văitoianu, a cărui operă o va continua acum ca titular al războiului.

Generalul *Mihail* va putea face administrație pricepută la lucrările publice, întrucât e — cum s'ar spune — de meserie, fiind „genist“. S'a mai relevat într-o funcțiune civilă, ca director general al poștelor.

Generalul *Popescu*, fostul comandant al celebrei divizii a 13, care s'a acoperit de glorie la Mărășești, e socotit ca unul din cei mai muncitori și mai integri din generalii noștri. De o mare probitate, instalarea sa la ministerul industriei și comerțului va crea poate o altă atmosferă în conducerea acestui minister.

Generalul *Popovici*, fost comandant general al etapelor în timpul războiului, a comandat, în ultimele luni, corpul II de armată, iar acum în urmă trupele din Basarabia.

Generalul *Lupescu*, fost director al învățământului militar, iar în ultimul timp comandant al corpului IV, e un militar cu o cultură bogată. În timpul armistițiului cu germanii, a tratat condițiunile acestuia, ca șef al misiunii militare române.

Domnul *Miclescu* e membru al Curții de cassatie, un magistrat excelent și un caracter integru. Face parte dintr-o veche familie boerenscă din Moldova.

La cele două Porumbace.

Înainte cu trei ani lupte grele s'au dat la Porumbacul de jos și Porumbacul de sus. Trupele române au căutat se împedeca înaintarea trupelor germane, cari ajunseseră până acolo. Au luptat cu bravură rară, recunoscută chiar și de dușman, bravii noștri soldați, au luptat și-au sângerat. Mulți dintre ei acolo și au pierdut viața, pe câmpul de onoare. Și care unde a căzut, acolo a fost îngropat. Acum înse, cu învoire mai înaltă, osemintele acestor eroi au fost desgroapate și așezate lângă olaltă, într'un cimitir militar, din comuna Porumbacul de sus.

Sfințirea acestor morminte de eroi s'a făcut Daminecă, în 5 Octomvrie, cu praznă mare. S'a oficiat un părăstăs solemn în biserică greco-orientală din Porumbacul de sus, prin părintele Arhimandrit Iustin, preot militar la divizia 2 vânători, asistat de mulți preoți din apropiere. Au participat la această pioasă și înălțătoare serbare delegați din partea autorităților militare și civile, din regatul vechiu și din Ardeal, școlarele din apropiere cu învățătorii în frunte, preoți, primarii, secretarii comunali, și popor numeros din împrejurimi. Onorurile militare le au dat plutoanele de onoare ale regimentelor 6, 21 infanterie, 6 vânători și 2 artilerie, cari au luat parte la luptele grele dela cele două Porumbace, fiind însoțite și de muzica garnizoanei Sibiiu.

La cimitir s'a oficiat eărăși un scurt serviciu divin, s'a stropit mormintele eroilor cu apă sfințită, s'au rostit vorbiri, s'au depus coroane pe mormintele sub cari își dorm somnul de vrei oși ce cu sângele lor au creat România-Mare de astăzi, apoi publicul s'a respirat, ducând cele mai bune impresii dela această înălțătoare serbare, care a avut loc la cele două Porumbace.

Răvaș politic.

Alegerile.

A apărut decretul regal, prin care termenele pentru alegerea de deputați și senatori se stabilesc de nou, cu o amânare de aproape o lună, după cum urmează: Atât în vechiul regat și Basarabia, cât și în Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș, alegerile pentru adunarea deputaților vor avea loc în zilele de 2, 3 și 4 Noemvrie a. c., iar alegerile pentru Senat în zilele de 7 și 8 Noemvrie a. c. Cele patru universități române, din București, Iași, Cernăuți și Cluj, aleg câte un senator în ziua de 9 Noemvrie a. c. Alegerile se fac pe baza decretelor legi electorale respective. Pentru vechiul regat și Basarabia este adesea un decret lege electorală, pentru Bucovina altul și pentru Transilvania, Banat și ținuturile românești din Ungaria eărăși altul.

În legătură cu acest decret regal despre nouă stabilire a zilelor de alegere, publicat în „Gazeta oficială“ numărul 57 din 4 Octomvrie a. c., a apărut tot acolo și un ordin circular, prin care la noi, în Ardeal, Banat și ținuturile românești din Ungaria, ziua de alegere pentru Adunarea deputaților se pune pe 2 Noemvrie a. c. iar pentru Senat pe 7 Noemvrie a. c. În aceste două zile au să se facă toate alegerile. Ziua pentru facerea candidaturilor e pusă pentru alegerile la Adunarea deputaților pe 24 Octomvrie a. c., iar pentru alegerile la Senat pe 29 Octomvrie a. c. Președinții birourilor de alegere au să fie în zilele acestea la reședințele circumscripțiilor, pentru a primi declarațiile de candidatură.

Părerea d-lui Iorga.

Față de nemulțumirea presei opoziționale din regat și a unei părți 'd'n presa dela noi, cu felul cum a fost format noul guvern, lăsam să urmeze părerea învățatului profesor universitar din București, a domnului N. Iorga, despre noul guvern. Domnul Iorga scrie în „Neamul Românesc“ următoarele: „Guvernul de generali și funcționari noi l'am cerut și l'am cerut singuri. Singuri în lumea politică, dar împreună cu țara întreagă, care vrea alegeri libere. Unul dintre miniștrii actuali, președintele consiliului, domnul Văitoianu, a făcut parte din cabinetul Brătianu, dar ca ministru de specialitate, ca ministru al Regelui la război. A i presupune intenția de a căptuși politica liberală, sau, mai șt', conservatoare, este a-i face o insultă, și înseamnă a crede, că miniștrii ardeleni ar putea să îngăduie, iar Regele ar to-

lersa aceea. Ceea ce ni se pare imposibil. De aceea salutăm în noul guvern, nu o politică a lui, ci putința pentru țară de a hotărî una."

Pacea cu Ungaria.

După știrile pe cari le aduc ziarele mășgăre, guvernul din Budapesta, presidat tot de Friedrich, a primit dela antanta provocare, ca până la finea lui Octomvrie a. c. să trimită delegați la conferința de pace, pentru a lua în primire condițiile de pace. În vederea acestui fapt se vorbește mult despre o nouă formațiune a guvernului din Budapesta, cu oameni luși din toate partidele și pus să b conducerea lui Lovász, în care antanta pare a avea încredere.

Luxenburgul.

Lângă provinciile Elveția și Lorena, trecute acum de nou la Franța, dela care le luase Germania după răboiul din 1871, există un statuleț mic, numai cu 280,000 de locuitori, cam atât de mare deci, cât un județ del noi. În acest stat mic s'a ținut plebiscit (votarea tuturor locuitorilor) pentru a se afla, care e dorința populației, să se prefacă statul în republică, ori să rămână pe lângă forma de guvernare monarhică de până acuma? Majoritatea s'a pronunțat pentru monarhie, dar a hotărât totodată, să rupă legăturile economice cu Germania și să lege uniune vamală cu Franța. Luxemburgul nu are domnitor, ci domnitoare, pe marea ducesă Maria Adelaide, care domnește dela anul 1912.

Nu ia vacanță.

Știrea dată și de noi, după zările streine, că consiliul suprem din Paris ar avea intențiunea să ia vacanță după subscrierea păcii cu Bulgaria, nu se adevărește. Din contra, se afirmă, că consiliul își va continua lucrările până va fi legată pacea și cu Ungaria și apoi se va dissolve. Se poate, că nici știrea aceasta nu e exactă, pentru că doară mai este de legat pacea cu Turcia și cu Rusia!

Rușii vreau pace.

Știri oficiale din America spun, că guvernul bolșevic din Rusia a declarat, că e gata să intre în negocieri de pace, cu condițiunea, ca guvernul să se retragă, însă să se dea vce șefilor bolșevici, ca în grupuri de câte doisprezece să se ducă în America de sud. Se pot duce acuma, după ce și-au adus țara la sspă de lemn.

Plebiscit în Muntenegru.

Am fost scris, că muntenegrenii nu vreau să fie alăturați la Jugo-Slavia, ci doresc să rămână independenți, ca mai înainte. Acum vine știrea, că la conferința de pace s'a hotărât, să fie ocupat Muntenegru militarmente, cu trupe engleze și franceze. Refugiați să fie aduși scasă, apoi să se țină plebiscit, pentru ca populațiunea însăși să decidă, vrea independență, ori uniune cu Jugo-Slavia? Când va veni rândul la plebiscitul din Torontal?

America pentru Bulgari.

Din o declarație a unui ministru bulgar se știe, că în conferința de

pace delegații americani s'au pus pe partea Bulgariei și au cerut să se lese Tracia și să se des îndărăt partea din Dobrogea (cadilateralul) alăturată la România în anul 1913, dar s'au lovit de împotrivirile energice ale delegațiilor francezi, italieni, englezi și japonezi, și așa cadilateralul a rămas al României, iar Tracia au primit-o Grecii.

Economie.

Despre boala pleuro-pneumonia contagioasă.

În numărul trecut s'a dat publicității articolul: „Primădia boalelor grele ne amenință stocul de vite,” scris cu multa pricepere de Dl. medic veterinar Victor Tatulea, care articol tratează despre boala pleuro pneumonia contagioasă, ivită între vitele cornute mari. Întregesc articolul cu următoarele amănunte:

Această boală, care grăsează în comitatul Brașov, comuna Bod și jur, după constatările D-lui Victor Moldovan, comisar guvernial veterinar în Brașov, a fost adusă la noi din Caucaz, peste Bulgaria, de către armata lui Makensen. Vitele aduse au fost descărcate în Feldioara și de acolo transportate și date spre întreținere locuitorilor din comuna Bod. De aceea datoră fiecărui cetățean, care știe ceva mai apriat despre aceste vite este, ca să dea toate deslușirile de lipsă d lui comisar veterinar, ori Resortului de sgricultură, secția veterinarilor, care se luptă pentru interesul obștesc al tuturor, arătând precis când s'au adus aceste vite, cine le a împărțit ori vândut și cui? Nu i eschis, că mai există și alte comune, unde au fost aduse și împărțite astfel de vite de către foștii soldați ai armatei lui Makensen, iar în cazul acesta, care sunt localitățile acestea?

Răspunsul la întrebările de mai sus ar ușura foarte mult munca medicilor veterinari, concentrați în județul Brașov, ajutându-i în modul acesta a nimici în gerăne această boală hădomsă, mai înainte de ce s'er lăți peste întregă țară. Pagubele sunt mari și până acuma, dar totuș s'ar micșora, dacă în timpul cel mai scurt ne-am putea mântui de această boală. T.

Regularea dreptului de întrunire.

Ordonanța Consiliului Dirigent.

Consiliul Dirigent român din Sibiu, în înțelegere cu comandamentul zonei de supraveghiere din Transilvania, a regulat prin o ordonanță dreptul de întrunire pe timpul mișcărilor electorale.

În înțelesul acestei ordonanțe, cetățenii cu drept de alegere pot ținea întruniri publice în presimț alegerilor de deputați și senatori, dacă le anunță cu trei zile mai înainte, în orașe la șeful poliției, în comune mari și mici la primpretorul plășii. Întruniri se pot ținea în liber numai între orele 8 dimineața și 6 seara, iar după 6 ore seara se pot ținea numai în local închis. Anunțarea trebuie făcută în scris și are să fie subscrișă de cel puțin trei cetățeni cu drept de alegător în respectiva circumscripție (cerc de alegere). Dreptul

de alegător trebuie dovedit cu certificatul de alegător. Anunțarea trebuie să conțină ziua, ora, locul de întrunire, programul de discuție al întrunirii, categoria persoanelor chemate la întrunire, localitățile din care vin, și să se spună, cam cât de mare va fi numărul lor.

Ceice fac anunțarea, primesc adevărită despre aceasta, și întrunirea nu poate fi oprită, dacă convocatorii ei dovedesc, că sunt membri ai unui partid politic constituit, sau dacă dau garanții și răspund pentru păstrarea lui ei ordine publice. Autoritatea publică poate însă hotărî, ca întrunirea să se țină în alt local, nu în cel anunțat. Dacă autoritatea nu dă răspuns în termen de 12 ore la anunțarea făcută, întrunirea se poate ținea. Autoritatea încuostințează despre întrunirea anunțată și comăndu-rea pieței care e mai apropiată, dacă află de necesar.

În întrunirile acestea publice nu pot fi puse în discuție chestiunile militare, de siguranța și integritatea teritorială a statului, de susținerea ordinii publice și e oprită și așțarea în contra împlinirii ordinelor date de autorități.

Întrunirea trebuie să se constituască, alegându-și președinte, care, împreună cu cei ce au anunțat întrunirea, rămâne răspunzător pentru respectarea ordinii de zi, pentru observarea bunei ordine și pentru aceea, ca în întrunire să nu se nască discuție asupra chestiilor oprite și înșrate mai sus. Reprezentantul autorității, care va fi de față la întrunire, poate să o dissolve, dacă nu se respectează aceste dispozițiuni.

Pentru durata campaniei electorale, zările pot să discute liber toate chestiunile de politică internă, cu excepțiunea chestiunilor de mai sus, cari nici în întruniri publice nu pot fi discutate, și pentru cari cenzura rămâne și pe mai departe, dar în celelalte chestiuni interne, cenzura trebuie să admță publicarea liberă a ori ce fel de articole. Cu ultima zi stabilită pentru ținerea alegerilor de deputați și senatori, deci cu ziua de 7 Noemvrie a. c. dispozițiile acestea își perd valabilitatea și intră în putere esră și ordonanțele de mai înainte.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1) Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință prin localități publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în ori ce chip știri fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de războiu, sau despre situație și mi-carea trupelor, precum și ceice vor critica porunicele date de autoritățile militare sau ori ce alte măsuri cu privire la armata română.

2) Ceice să vor face vinovați de una dintre onicele de mai sus, să vor pedepsi de judecatori militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii de Lei.

Când însă faptele de mai sus, să vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de războiu.

Biruința lui D'Anunzio.

Nu se adevărește știrea, că poetul D'Anunzio și voluntarii săi ar fi trebuit să se retragă din orașul Fiume, ci tocmai din contră, se confirmă, că D'Anunzio și oamenii săi țin și acum ocupat orașul Fiume și n'au de gând să'l dea, nici în proprietatea Antantei, nici în proprietatea Jugo-slavilor, ci vreau să'l păstreze pe seama Italiei, pentru că al Italiei are să fie. Comunele din apropiere, Abazia, Volosca, Lovrana, încă au declarat, că ele la nici un caz nu vreau să ajungă sub domnie jugo-slavă, ci numai sub domnie italiană. Poporațiunea din Fiume apoi e întreagă pe lângă D'Anunzio, care e serbătorit ca salvatorul orașului. Presă din Italia începe asemenea a se pune pe partea lui D'Anunzio, și numai cercurile politice mai sunt încă supărate pe el, de și nu prea tare, pentru că în cele din urmă biruința totuși a lui are să fie și cu biruința aceasta vor fi mulțumite și cercurile politice mai înalte italiene, pentru că și biruința lor are să fie. Doară și ele cer pe seama Italiei orașul Fiume, dar îl cer pe cale diplomatică, cu pertractări, cu schimb de vorbe frumoase, pecând D'Anunzio a crezut, că e cu mult mai scurtă procedură, dacă te duc, și'l iai, fără să'l mai ceri dela Antantă. Și s'a dus și l'a luat, și acum el poruncește în acest oraș. Când i se comunică, că un general oărecare, trimis de acasă, ca să'l îndemne ori silească să iasă din Fiume, vrea să vorbească cu el, răspunde simplu: „Nu cunosc aici nici un general, nici un superior. Aici, în Fiume, eu sunt cel mai mare.“ Și când îi dă poruncă guvernul să iasă din Fiume, răspunde: „Numai mort, dar viu nu!“ De situația creată de aceasta cutezanță a lui D'Anunzio e silită și Conferința de pace să țină cont, și după știrile din urmă, atât Clemenceau, cât și Lloyd George, sunt învoiți, ca orașul Fiume să treacă la Italia, nu la Jugo-slavia și acum se așteaptă numai învoirea lui Wilson. Așa spun știrile venite dela Paris. Pecând cele din America ne spun, că prezidentul Wilson vrea, ca afacerea aceasta să fie aplanată prin bună învoială, între Italia și Jugo-slavia, și că pertractările în privința aceasta s'ar fi și început între reprezentanții acestor două țări interesate. Fie așa, ori așa, starea lucrului e aceea, că orașul Fiume e acum în mâna Italianilor și Italianii nu'l mai dau din mână. Antanta trebuie să se învoacă, ca al lor să rămână. Ori va începe cumva războiul nou în contra lor? Prin urmare care e învățătura? Ce ar trebui să facem noi cu Torontoalul? Acelaș lucru, pe care l'a făcut D'Anunzio cu Fiume: să'l ocupăm și să nu'l mai dăm din mână. Am vrea să vedem, dacă Antanta ne ar face războiul pentru ocuparea acestui mic petec de loc, care însă pentru noi e de o valoare extraordinară de mare. Deci, unde e al nostru D'Anunzio, care se face aceea ce a făcut cel din Italia?

Chestia fiumană a provocat de altcum o discuție foarte animată în camera italiană, în ședința din Dumii-

neca trecută. Ședința a fost foarte furtunoasă și s'a născut tumult, cu schimb de vorbe aspre, ba era gata să se nască și încă erări, dacă prezidentul nu suspenda ședința. A vorbit ministrul de externe Tittoni, lămurind situația, și a vorbit și ministrul prezident Nitti, care a făcut declarația primită cu sgomotoase aclamări, că de pe buzele sale nu a eșit nici odată nici un cuvânt de renunțare la drepturile Italiei asupra orașului Fiume și că a făcut și va face tot ce-i stă în putință, ca să se dea rezolvarea cea mai mulțumitoare chestiei fiumane și aspirațiunilor Italiei asupra mării adriatice. Italianii sunt toți pentru respectarea drepturilor lor în aceste chestii însemnate și în privința aceasta sentimentul lor se ridică deasupra neînțelegărilor politice interne.

Ședința s'a terminat târziu noaptea, prin votarea unei moțiuni, de cuprinsul, că se recunoaște caracterul italian al orașului Fiume și se reclamă acest oraș pe seama Italiei. Moțiunea aceasta a fost votată cu unanimitate: nici un deputat nu a fost contra votării ei. A urmat apoi imediat o altă moțiune (propunere), în care se exprimă încrederea guvernului, așteptându-se dela el, să realizeze dorințele Italiei întregi; dar moțiunea aceasta nu a mai fost votată cu unanimitate, ci cu 203 voturi, contra 148. Zece deputați n'au votat.

Vorbă scurtă: orașul Fiume al italianilor are să fie!

Congresul preoților în București.

Marți, săptămână trecută, s'a deschis în București Congresul preoților din întreaga România Mare, la care Congres au participat mulți preoți și dela noi, în frunte cu protopresbiterii Dr. Saftu al Brașovului și Borzea al Făgărașului. A luat parte la Congres și o deputațiune a preoților greco-catolici dela noi, condusă de protopopul Dr. Dăianu al Clujului. Preoților noștri li s'a făcut primire frumoasă la gară în București. Asămenea și celor din Basarabia și Bucovina.

În ziua deschiderii Congresului, dimineața la orele 9, preoții congresiști s'au întrunit la Mitropolie, unde s'a oficiat un scurt serviciu divin, prin Arhiepiscopul Platon Ploesteanul, apoi preoții au plecat în cortegiu impunător pe stradele capitalei București la Ateneu, unde în sala cea mare s'a deschis Congresul prin părintele C. Nazarie, profesor universitar, care a urât bunăvoință preoților adunați din toate părțile, din toate provinciile României-Mari și întruniți acum în Congres.

Congresul e salutat întâi de domnul general Lupescu, noul ministru al cultelor, în numele guvernului, apoi de Arhiepiscopul Ploesteanul în numele sfântului Sinod al României, cu declarația, că Arhiepiscopii vor lua act despre dorințele Congresului, care reprezintă întreaga preoție din România-Mare, iar în urmă domnul Cesar Pascu urează congresiștilor bunvenit în numele capitalei București.

A luat din partea congresiștilor cuvântul părintele protopresbiter Dr. Vasile Saftu din Brașov și într-o vorbire avântată a arătat, că preoțimea din toate unghiurile țării mărite și întregite s'a adunat în momente de înălțare sufletească la acest Congres, cu gândul la Dumnezeu, ocrotitorul neamului românesc, la biserica strămoșească, conservatoare a limbii românești, și la dorobanțul român, care încălțat în opinii, a înfipt treicolorul românesc pe edificiul celui mai ticalos parlament din lume, pe al celui din Budapesta. Invită pe toți colegii la muncă intensivă întru a da îndrumare sufletească poporului, pentru ca pe calea aceasta, România care s'a făcut mare, să devină și o Românie tare.

Au mai vorbit și alții, luându-se apoi hotărârea de a se trimite din partea Congresului preoțesc telegrama Maiestății Sale, Regelui Ferdinand, Mitropolitului Moldovei și celorlalți preasfințiți prelați. Doamna A. Cantacuzino, prezidenta Societății Ortodoxe din București, într-o frumoasă vorbire, salutând pe congresiști, aduce mulțumiri preoților în general pentru sprijinul pe care l'au dat cu multă trăgare de inimă comitatului Societății Ortodoxe a femeilor române.

Ședința s'a ridicat la orele 12, iar după amiază la orele 2 s'a deschis ședința a doua, în care Congresul preoților a intrat în ordinea de zi. Primul punct din program a fost următorul: „Cum trebuie să se înțeleagă autonomia bisericii?“ Despre deurgerea ședințelor vom aduce raport în numărul viitor.

Scrisori catre un tată.

Dragă prietene!

Continui azi cu îndatoririle, ce le vei avea față de școala și față de micul Niculiță, băiatul umblător la școală.

La 2-3 zile după înscriere, și poate mai târziu ceva, te vei trezi cu Niculiță, că vine și-ți zice:

—Tată dragă, azi ni-a spus d. învățător, că ne trebuie o tăbliță, o carte și caiete în cari desemnăm și scriem.

Vezi, să nu cazi și D-Ta în greșala celor mulți părinți, cari răspund cam în următorul chip copiilor lor.

—Ia'n vezi-ți de treabă, că știu eu mai bine decât învățătorul vostru, ce-ți trebuie fie. De unde să-ți dau eu atâția bani dintr'odată, că doar la mine nu stau banii pe gard?

Al avea toată dreptatea, să inferezi iar nu se folosești un astfel de răspuns nesocotit, care strică atât învățătorului cât și școlarului. Pentru că dacă ne vom da bine seama, vom vedea, că nu e prea mult ce se cere de cheltuială pentru micuțul elev. Să facem puțină socoteală și ne vom convinge îndată despre adevărul acesta:

1 tăbliță să coste 4 Cor.

1 carte " " 3 "

2 caiete " " 2 "

Să mai adaugem 1 Cor. pentru alte mărunțisuri ca creion și stil, ar fi de tot 10 Cor. Te întreb: e scumpă prevederea copilului cu cele trebuincioase? Nu răspund eu. Cele 10 Cor. le face o femeie păstrătoare pe 10 ouă. Așadară procurarea

celor de lipsă pentru băiatul, ce merge în anul prim la școală, e chiar mai ieftină ca în vreme de pace . . .

După ce micul D-Tale Niculiță s'a familiarizat cu școala, îl vei auzi zi de zi, povestindu-ți ceva dela școală. Mai ales îl vei auzi însă exprimându-și mirarea, cum „domnul învățător” știe atâtea și atâtea lucruri minunate.

— Tată, azi ni-a făcut dl învățător pe tablă o clocă cu pui, de gânde ai, că-i de „chiarcă”

Azi am învățat să socotim până la 3 și „învățătorul nostru” ni-a făcut pe tablă un măr cu 3 mere și le-a făcut chiar ca merele. Și a mai făcut o pasere, apoi alta și mai una în măr și — apoi au sburat iară, — și — așa ni-o fost de drag — Și am învățat să citim la „cuc” și ni-a făcut și cucul pe tablă, de numai cât nu cânta.

Să nu cumva prin vre-un c-vânt ne-socotit să-l trezești din farmecul de care e cuprins!

Lasă-l să trăiască în credința aceea, că învățătorul lor e mai iscusit decât oricine: că știe desemna pe tablă paseri, animale, pomi ș. a. ca aievea, că le știe spune elevilor povesti așa de frumoase, de să tot ascuți; că le arată în curtea școlii atâtea jocuri pe cari ei nu le-au știut; că le a spus atâtea povesti „șoade”, de tot răd.

Când copilul își va povesti astfel de lucruri, să știi c'a îndrăgii pe învățător și prin el școala și cartea.

Cu bine

V. Zdrenghea.

Voci din public.

Din plasa Jara de jos.

De când ne a încredințat bunul Dumnezeu să ne vedem viața cu ochii și să ne vedem și noi stăpâni pe scumpa noastră patrie, cei puși la conducerea țării să străduiesc din răzputeri, ca toate, dar chiar toate, să fie bine și toți să fie mulțumiți. Sunt însă aici printre noi unii, cari nu au nici habar, că așul se spetește și atâtea lucră pentru binele obștesc, ci din contră, neputându-se desliși și desbrăcă de haina cea veche: „dragostea ungurească”, ne fac și acum năcaz și neplăceși. Anume înțeleg pe cei cari au fost slujbași în administrația ungurească și au fost frați de cruce cu ungurii. Mulți dintre aceștia ar fi trebuit dați cu totul la o parte.

Ași putea înșiră multe cazuri de acestea, dar las acum odată și mă întorc acolo unde e și mai rău și unde ne doare. Anume mulți dintre învățătorii noștri — fiind protejați — au ajuns secretari comunali și cercuali, ba și în alte slujbe, iar școlile ne stau și azi, ca și în anii trecuți, pustii. Au crescut mărăcinele și polomida până în ferești Sate de-a rândul tot așa. Preoții nu se interesează, nici concurs de învățători pe unele locuri nu s'a publicat. Prin cancelăriile secretarilor însă se află câte 2—3 persoane, cu toate că în mai multe secretariste (unde sunt 2—3 comune cu câte 70—80 fumuri, în tot cercul 1200 suflete, ori mai puțin) ar putea unul singur destul de bine să conducă toate afacerile administrației.

Cred că cel ce ar trebui să o știe aceasta, nu o știu ca și noi acești de la sate. Ar fi bine deci, că cei chemați să pule la locul său pe fiecare, și pe noi, cei dela sate, să ne ne lase fără școală, fără învățători la școale.

Un tată.

Despre sănătatea vitelor la sate.

Războiul îndelungat prin feluritele lui trebuințe a împuținat în mare măsură numărul vitelor. Impuținarea aceasta a dus cu sine o scumpire ne mai pomenită a acestora, astfel, că țărani noștri nu fără calcul le sporesc, le îngrijesc, fiind vitele o adevărată comoară în gospodăria lor.

Imprejurarea, că ne dau venite așa de frumoase vitela și că ele încă multă vreme vor forma izvor de bună stare pentru țaran, ne însuflă îngrijorări atunci, când vedem, că cutare sau cutare primejdie amenință sănătatea lor.

Îngrijirea pentru sănătatea vitelor este încredințată veterinarilor. Împrejurările schimbate, precum și nevoile armatei, au împuținat însă foarte mult numărul acestora, astfel că sunt o mulțime de plăși (preturi) fără veterinari. Se impune deci întrebarea, cine să îngrijescă în astfel de ținuturi de sănătatea vitelor cu deosebire atunci, când se ivesc boale molipsitoare? Răspuns: nimenea. De aici urmează lățirea boalelor într-o comună, de aici în cele vecine, și așa mai departe, până se molipsesc ținuturi întregi. Ba ce e mai îngrozitor, din astfel de cazuri se molipsesc și oamenii și se pot prăpădi. Cumea lucrul acesta nu e vorbă goală ci adevăr trist, vă voi istorisi un caz întâmplat deunăzi într-o comună apropiată de Sibiu.

Se îmbolnăvește vaca unei femei, și vaca după toate semnele avea să moară. Spre a întâmpina moartea, provenită din boală, niște neamuri ale femeii junghie vaca și pun carnea în consumație publică.

Vita la junghiere avea sângele aproape încheștat, ear splina era de 2—3 ori mai mare, ca la vita sănătoasă. Ce ne spun semnele acestea? Ne spun, că vaca era bolnavă de boală de splină, sau de autracs, care boală se lățește prin sânge, piele, carne și prin tot ce are vita, și care boală se ia la toate vitele, precum și la om. Vă puteți închipui, ce urmări triste poate avea acest caz pentru toată comuna!

Dar va întreba cetitorul, că cine a dat voie a se vinde carnea pentru populația din sat? Primarul satului cu cei doi membrii din consiliu, încredințați cu controlul sănătății vitelor, ce se taie pentru consumație, aceștia sunt doi țărani fără nici o cunoștință mai amănunțită a boalelor dela vite, deci nepricepuți. S'a făcut atent primarul, că trebuia chemat un veterinar, fiind cazul suspect, dară el se mântuește cu aceea, că nu este veterinar.

Iată deci o întrebare atât de gingașă pentru direcțiunile noastre, în-deosebi pentru veterinari, esri după cât știm, au în grija lor toată creșterea vitelor.

Fiindcă vă trece încă mult timp până vom avea numărul îndestulător de veterinari învățați, credem, că s'ar putea face și la noi, ca'n vechiul regat, așa, ca să se numească „agenți veterinari” pe comune mai mari sau la 2—3 comune mai mici unul, aceștia,

să facă apoi un curs de 6 luni, sau mai mult, dându-li-se și facerea paspoartelor pentru vite.

Tot asemenea ar trebui instruiți din fiecare comună câte un țaran mai isteț la cunoașterea boalelor celor mai obicinuite, și fără știrea lui să nu se taie nici o vită la sate, aceștia ar fi „inspectori de tăiat carne”, cari se află la multe comune, multe însă nu au.

În felul acesta cred, că s'ar face mare serviciu țărănilor noștri, în mare parte crescători de vite și amenințați în toată clipa cu pierderea de capitale mari, cuprinse în vite.

Delasate.

Consiliul se mută!

Consiliul dirigent român se mută din Sibiu la Cluj. Nu deodată, ci pe rând, un resort după altul. Inceputul l'a făcut Direcțiunea centrală a căilor ferate române, iar acum urmează Resortul comunicației, după care va urma Resortul ocrotirilor sociale și apoi celelalte resorturi. Resortul comunicației și anunță mutarea la Cluj prin următoarea notă-circulară, trimisă și nouă spre publicare:

Cu data de 1 Octomvrie 1919 s'a desființat Resortul de alimentare, înstituiindu-se o direcțiune de aprovizionare, deocamdată pe lângă Resortul de industrie.

Oficiul acestei direcțiuni se află până la altă dispoziție în edificiul tribunalului, unde a fost Resortul de alimentare.

Astele referitoare la acest oficiu să înregistreză tot în acest loc.

Totodată să aduce la cunoștință, că Resortul de comunicație funcționează din 4 Octomvrie 1919 începând în Cluj, strada Berde Mozes, visă vis de colegiul unitar.

Pentru orientarea publicului să mai aduce la cunoștință, că consimul susținut până acum de Resortul de alimentare s'a desființat. Să va înfăptui o nouă instituție de acest soi, la timpul său, în Cluj.

Din Bucovina.

Un comunicat al partidului național.

În Bucovina sunt două partide politice române, cel acum de curând constituit și organizat, numit partidul democratic al unirii, de sub șefa domnului ministru Nistor, și partidul de mai înainte, numit partidul național, al cărui prezident e domnul Dr. Iancu Flondor. Conducătorii partidului din urmă au luat hotărârea, să nu participe la alegerile ce sunt a se face nu peste multă vreme pentru constituantă, din motivele pe cari le înșiră în următorul comunicat, trimis tuturor ziarelor spre publicare.

Vorbele folosite în acest comunicat nu prea sunt la locul lor, și trebuie să le atribuim certelor politiciere dintre fruntașii fraților din frumoasa Bucovina, certe pe cari le condamnă fiecare bun român. Dărtiată comunicatul:

„Partidul național al Românilor bucovineni, având în vedere, că apro-

piatele alegeri pentru Adunarea Constituantă a României urmează să aibă loc pe baza unei legi electorale, care în Bucovina suprimă libera expresie a voinței alegătorilor și această sub stare de asediu și censură, înăsprite prin regimul militar, chemat să guverneze țara, înfierază și regretă profund aceste măsuri, cari nesocotesc în mod provocător drepturile poporului garantate prin Constituție și declară, că în semn de protestare solemnă nu va lua parte la alegeri și nu va privi parlamentul alcătuit în acest mod ca o reprezentanță legală a voinței naționale. Dirigenta partidului: Dr. Iancu Flondor, Dr. Dori Popovici.

Știri din Basarabia.

Pământul cel mai roditor în România-Mare e fără îndoială al Basarabiei, de unde vine știrea îmbucurătoare, că de multă vreme n'a fost pe acolo o recoltă așa de bună, ca cea din anul acesta. Grâu a eșt mult și frumos, greu la cântar, asemenea orz și ovăș, iar porumbul e de toată frumuseța. Tutun încă e mult. Urmasrea acestal rezultat frumos al muncii omenești e aceea, că viața a început a se lefina în Basarabia. Alimente se găesc acum pretutindenea și se lefinesc pe zi ce merge, fiindcă sunt din belșug și lefînindu se odată alimentele, se vor lefîni și celelalte toate, pentru-că trăind pe mai ușor, va cere și muncitorul mai puțin pentru munca sa.

O altă știre venită din Basarabia e aceea, că orașele de acolo încep tot mai mult se capete caracter și aspect românesc, în urma înmulțirii numărului de funcționari români la toate dicasteriile. Justiția e acum bine organizată în Basarabia, cu magistrați români, cari în afacerile penale (criminale) au introdus procedura și legea din vechiul regat și numai în cele civile se mai crește dreptatea după procedura civilă și codul civil rusesc, încă pe o vreme oare care.

Ordinea e exemplară în Basarabia, pentru-că mișcările bolșevice au fost suprimate pretutindenea. Dincolo de Nistru, în Ucraina, ele se mai continuă încă, din care motiv Ovieii din apropierea Basarabiei au cerut permisiune să treacă în Basarabia pe un timp oare-care, pentru a scăpa de atacurile la cari sunt expuși din partea bolșevicilor, cari nu le cruță nici averea, nici viața. Credem, că nu li se va implini cererea, pentru-că trecuți odată în Basarabia, nime nu li va mai scoate și trimite îndărăt în Ucraina pe acești oaspeți nepăcuți și nepofști!

Omorît fără vină.

Nu se știe nici acum, cine a omorît pe contele Stefan Tisza, fostul ministru președinte al Ungariei pe vremea războiului. Bănuți cu sevărșirea omorului au fost mai mulți, dar adevăratul făptuitor până acum n'a putut fi aflat. Se scria într-o vreme, că ar fi fost niște kolșevici ruși, îmbrăcați în halne militare ungurești, cel ce l'au împușcat, și se vorbește și despre aceea, că amestecat în afacere ar fi fost și contele Károlyi Mihály, dușmanul politic de moarte al lui Tisza. Despre făptuitor na se știe deci nimic pozitiv, dar se știe, că Tisza pentru aceea a fost omorât, fiindcă el ar fi provocat răboi

lul. Acum însă publică ziarele din Viena niște rapoarte despre cele întâmplate la curtea dela Viena înalte de izbucnirea războiului, și din rapoartele acestea se vede, că contele Stefan Tisza nu numai că nu a volt războiul, dar a protestat cu toată energia în contra hotărîrii aduse din partea consiliului de coroană, de a se da Serbiei ultimatul care a fost dat. Contele Tisza a înaintat fostului împărat Francisc Iosif mai multe memorande, în care l'a făcut atent asupra urmărilor pe cari le poate avea pasul nesocotit al începerii unui războiu cu Serbia, și l'a sfătuit, să se mulțumească numai cu o intervenție energetică diplomatică. Glasul său nu a fost ascultat, pentru-că cel dela Viena aveau mai mare influență asupra împăratului decât Tisza. Războiul a fost pornit deci fără învoirea lui Tisza, prin urmare Tisza a fost omorât fără vină, pentru-că nu el a volt războiul, ci alții.

Numărătoare în Sibiu.

Comanduirea pieței din Sibiu va face, în înțelesul unei ordonanțe a comandamentului zonei de supraveghiere din Transilvania, o conscriere a tuturor locuitorilor și a locuințelor din Sibiu. Toți locuitorii sunt provocați se comunice organelor polițienești datele cerute. Nici un chiriaș, sau proprietar nu poate face greutăți organelor poliției, ci e dator se de lămuririle cerute. Scuffirile date până acum din partea comandurii pieței pentru locuințe, își perd valoarea. Camerele rechiziționate au se fie provăzute cu cele mai bune mobile și se aibă tot ce e necesar pentru a locui în ele. Proprietarii cari și-au îndepărtat mobilele din camerele rechiziționate au să le mobileze fără amănare earăși. E de datorința proprietarului, ca chiriașului, care va ocupa camera rechiziționată, să i arate cea mai mare prevenire posibilă fără șovăire și să-i pună la dispoziție toate cele trebuincioase.

Conform ordonanței numărul 5057/1919 nu poate nici un proprietar se închirieze case goale sau mobilate, locuințe, ori camere, fără bilete de încarținuire, dat pentru ofișeri de comanduirea pieței, pentru civili de poliție. Contravenienții se vor pedepsi cu cele mai aspre pedepse, în înțelesul ordonanțelor aflătoare în putere.

Un apel.

Dela corpul didactic primar din județul Sălaj primim spre publicare următorul apel:

Corpul didactic primar al județului Sălaj a luat inițiativa de a crea o bibliotecă. Noi, luminătorii poporului român, aici la periferiile patriei, trebuie să muncim din greu, ca să se afirme valoarea elementului autohton românesc.

În vederea acestui scop vom trezi în tot Românul conștiința de neam, și aceasta o putem face mai efectiv, dacă dispunem de mijloacele necesare, dacă avem sprijinul intelctualității (cărțurării), a luferilor neamului românesc, dacă avem cărțile lor.

Alexandri, Eminescu, Coșbuc, Creangă, Odobescu, Csragi-le, Iosif, Iorga, Vlăhuța, Goga, Sadoveanu, Brătescu-Volnești și alții, au entuziasmat sufletul ostașilor noștri.

Pe aceștia și alții pe cari li are genul român, dorim noi, învățătorii dela periferii, să-i vestim poporul în șezători, în cursuri, în teatru.

Lansăm acest apel la toți bunii patrioți, autori, editori, Academiei Române din țara românească, și suntem convinși, că ne vor da tot sprijinul pentru înfăptuirea acestor opere sfinte.

Cărți să primesc la Revizoratul școlar în Zălau, județul Sălaj.

Emil Pocola, învățător,
preș. la „Secția” Sălaj.

Informațiuni

† Elena Dobrin n. Radulescu. În Lugoj a trecut la cele vecinice, după lungi și grele suferințe, doamna Elena Dobrin, născută Radulescu, soția domnului prefect al județului Caraș-Severin, Dr. George Dobrin. Decedata, soră a prea de timpuriu decedatului poet Victor Vlad dela Marina și mătușă a domnilor Dr. Tiberiu și Dr. Calus Brediceanu, a fost o femeie cu cultură înaltă, o podoabă a societății românești din Lugoj, care a luat parte la toate mișcările culturale și sociale din orașul în care s'a născut. Mari merite și-a câștigat în jurul organizării teatrului de diletanți și în jurul înființării cantinei școlare. Conform dorinței, înmormântarea l'a fost simplă de tot, dar aproape întreg orașul Lugoj a ținut să-l dea onorurile din urmă. Od hneașcă în pace.

Dela direcțiunea poștelor. Primim încunoștințare, că direcțiunea poștelor, telegrafelor și telefoanelor, care se afla în Sibiu și-a mutat locul de ședere la Cluj, instalându se în palatul poștelor de acolo.

Onorar frumos. Am dat și noi știrea, că domnul Otocar Czernin, fostul ministru Austro-Ungar de externe, își scrie memoriile (aducerile aminte) de pe vremea când conducea șirile politice ale monarhiei Austro-Ungare. Acum cetim în ziarele străine, că o casă de editură din Germania l'a oferit un onorar de jumătate milion de mărci, dacă li dă el spre publicare și scoatere de sub tipar memoriile, cari la tot cazul vor fi foarte interesante.

Teatrul din Cernăuți. Chestia teatrului orășenesc din Cernăuți a fost rezolvată astfel, că vor fi în cursul anului două sesiuni, una românească și una germană. Începutul se face cu sesiunea românească.

✗ Sârbii nu fură! Nu e tocmai mult, de când tiroul de presă sârbesc a desmintit știrea, că trenul accelerat Simplon, care trece prin Jugo-Slavia, ar fi fost jefuit. Acum însă vine știrea, că și cu ultimul tren Simplon s'a întâmplat același lucru, ca și cu celelalte: a fost jefuit, astfel, că mărfurile destinate pentru România au fost simplu descărcate și confiscate. Paguba cauzată României se urcă la mai multe milioane. Sârbii se spără cu aceea, că vagoarele au fost cândva ale lor și el recunoscându-le, le-au luat, firește, — pline, nu goale. Destul deci ca sârbii — nu fură!

Noul prefect al Bihorului. În locul domnului Dr. Coriolan Pop, care s'a retras, a fost numit prefect al județului Bhor și al orașului Oradea-Mare, domnul avocat Dr. Nicolae Zigre, fiul fostului secretar metropolitan în Sibiu, Nicolae Zigre. Instalarea noului prefect al Bihorului s'a făcut cu solemnitate Vineri, în Oradea-Mare.

Academia de drepturi din Oradea-Mare a trecut sub administrarea statului român și acum se numește „Academia de drept regescă română din Oradea-Mare“. Toți profesorii, cari au depus jurământul de fidelitate, rămân în post, cu îndreptățirea de a ține prelegeri în limba maghiară. Limba de instrucție pentru anul acesta rămâne deci cea maghiară, iar de director al Academiei, Consiliul Dirigent din Sibiu a numit pe domnul Dr. Hoványi Gyula.

Împăratul Traian. În urma unei hotărâri pe care o luase mai de mult Academia Română din București, domnul profesor V. Pârvan, membru activ al Academiei, a ținut acum de curând o conferință la Academia, vorbind despre Împăratul Traian, dela a cărui moarte s'au împlinit în 1917 optzeci de ani. Domnul Pârvan a scos la iveală în vorbire sa nu numai figura împunătoare a învingătorului asupra Dacilor, ci a arătat și felul cum s'a produs contopirea legiunilor romane cu dacii și cum s'a plămădit sufletul poporului românesc, ajans acum la zilele de bucurie, de a velea vechea Dacie romană reinviată, înăuntrul aceluși hotar. A spus domnul profesor, că cultul strămoșilor și cinstirea lor sunt dovadă de civilizație. Poporul își schimbă mereu, după vremuri, viața materială, dar sufletul său se mișcă pe linia trasă de strămoși. Conferențiarul a fost respățit ca vilă aclamări după terminarea frumosului său discurs despre Împăratul Traian.

Failmentul Austriei. Un ziar parizian primește știrea dela Viena, că situația de vine tot mai critică în Austria și că ministrul austriac de finanțe se ocupă cu gândul de a declara failmentul economic al Austriei și de a preda Antantei conducerea afacerilor, după ce nici alimente, nici cărbuni nu poate primi pe seama țării în măsură mulțumitoare și anume, din cauza deprețirii prea mari a Coroanei, care acum în streănătate se plătește numai cu 15—16 centime.

Englezii nu iartă. Acum, că s'a legat pacea cu Germania, ar trebui ca cei din Antantă se fie ceva mai îngăduitori față de învinșii nemți, dar nu sunt. Iată ce povestește unul, care a umblat prin Anglia: Pe ușile celor mai mari prăvălii se poate citi avizul următor: „Atențione! Pentru nemții din Germania și Austria intrarea e oprită!“ Va să zică, nici ca mușterii, ca sumpărători, nu le trebuie englezilor — nemții!

Cimterile din Budapesta au rămas fără cruci și localurile publice, salele de conferințe, de întruniri, au rămas fără pardimente, pentru că tot ce e din lemn, a fost furat de lumea lipsită de lemne și de cărbuni, atât din cimterii, cât și din localurile publice. Ba oamenii s'au apucat acum și de pomii de pe aleile capitalei ungare și rând pe rând îi taie pentru a avea cu ce să-și fiearbă oala de cartofi.

Vicariat sârbesc în Timișoara. Episcopul sârbesc din Timișoara, Dr. George Letici, care și-a făcut studiile teologice în Cernăuți, a fost numit locțiitor de patriarh la Carleviț, iar în locul său a fost numit un vicar, sub care stau acum toate bisericile sârbești din Bănat, adică din județele Caraș-Severin, Timiș și Torontal. Schimbările acestea le-au făcut Sârbii de bună seamă în vederea faptului, că în Timișoara, mai curând ori mai târziu se va înființa episcopie românească.

„Drapelul“ foale de zi. Cu începere din 1 Octombrie, ziarul „Drapelul“ din

Lucoj, înființat de domnul Dr. Valer Braniște și condus de el cu multă pricepere 19 ani de arândul, apare în fiecare zi de lucru. Director al ziarului e acum domnul Mihail Gappar, iar șefredactor domnul Dr. Nicolae Brinzeu. „Drapelul“ se tipărește în tipografie proprie. Abonamentul face 60 lei pe anul întreg.

Domnul Dr. Silviu Dragomir, fost profesor la seminarul „Andreișan“ din Sibiu, fiind numit profesor la Universitatea din Cluj și-a dat demisia din postul pe care-l avea, ca secretar general la presidenția Consiliului Dirigent și șef al biroului de presă. Se sperăm, că așa vor proceda și ceilalți, cari au fost numiți profesori la Cluj și nu vor continua mult să servească la doi domni și se încasseze două salarii.

Curia funcționează. Din Budapesta vine știrea, că Curia, înaltul for judecătoresc, care pe vremea bolșevismului își sistase activitatea, a început acum de nou să funcționeze, cu începerea din 1 Octombrie. Așteptăm, ca Consiliul Dirigent să ieră măsurile de lipsă, ca toate actele și procesele, cari ne privesc pe noi, cei alăstrați la România, să fie cerute dela Curie și aduse acasă; și totuși și actele, cari ne interesează, dela judecătoria administrativă (contenciosul) din Budapesta.

La muncă. Cei ce au fost acum de curând prin Budapesta, spun, că cu sutele de mii sunt acolo oameni, cari nu au ocupat une, fiindcă fabricile nu funcționează. Sunt muncitorii, la cari se alătură apoi slujbașii, români și străini. Toți stămânzesc în Budapesta. A venit însă acum o comisie din Franța și adună pe toți oamenii buni de lucru din capitala ungară pentru a-i duce în Franța, să lucreze prin teritoriile pustite de nemți. Astfel cei stămânzi ajung la pâine, iar Budapesta scapă de grija mare de a-i sătura.

Procesul zărilor. Mai mulți zăriși din București au fost dați în judecată și condamnați de Curtea marțială, pentru faptul, că pe vremea ocupației germane au colaborat la ziarul „Gizeta Bucureștilor“. Cei condamnați au făcut recurs la Curtea de Casație din București, care însă a respins recursul. Sentința de condamnare adusă în contra lor, rămâne deci în valoare.

Kramarz acasă. Delegatul cehoslovac la Conferința de pace, domnul Dr. Kramarz, pe care austriacii l'au fost condamnat la moarte, s'a întors acasă dela Paris la Praga. I-a făcut primire foarte călduroasă, care a fost totodată o manifestație în suflăță de simpatie pentru Franța, care a sprijinit atât de mult aspirațiile cehoslovace.

O idee bună. Consiliul deș pe cari le-a avut primarul orașului Berlin cu reprezentanții ministrului de războiu al Germaniei, au dus la rezultatul și la înțelegerea, ca toate casurile din Berlin, cari stau goale, să fie prefăcute în aziluri de săraci. Lipse de locuințe e mare adesea și în Berlin și pe calea aceasta s'ar ajuta mult.

„Invățătorul“. Așa se numește o revistă nouă, care se tipărește în Cluj, în tipografia românească Alexandru Anca, dar redacția și administrația interimară o are în Timișoara. E organul de mult așteptat de învățătorii noștri al Asociației Învățătorilor români din Ardeal, Bănat și ținuturile românești din Ungaria și numărul prim, pe luna Septembrie, se prezintă foarte bine din toate punctele de vedere. Abonamentul

pe un an face 30 coroane, respective 18 lei (pentru vechiul regat, probabil) iar un număr se vinde cu 3 coroane, ori 1 leu 50 bani. Abonamentul este a se trimite la Sibiu, domnului Romul Botezan, casiera Asociației Învățătorilor. Dorim vreață lungă noului confrate.

Încă un Congres. Pe 25 Octombrie a. c. e convocat la Sibiu Congresul tuturor exploataților de lemne din întreaga țară. Cei ce doresc să participe la Congres, au să se anunța din vreme la biroul permanent al comitetului de exploatare, pentru a se îngriji de cartiruire.

Senzația Parisului. Întreaga populație a Parisului e adânc impresionată de următoarea întâmplare: În ziua de 19 Septembrie la orele 5 și jumătate dimineața, avea să fie executat un anumit Lenin, condamnat la moarte prin glonț, pentru legături avute cu dușmanul. Înainte de a fi scos din temniță pentru a fi dus la locul de pierzare, comandantul l'a întrebat, dacă are vre-o ultimă dorință, iar condamnatul la moarte și-a arătat în mod atât de convins că nevovăția, încât comandantul a plecat imediat cu automobilul la mai marele său pentru a-i raporta despre ce e auzite, iar pe la orele 9 s'a scuturs la temniță cu deciziunea adusă în scris, că executarea sentinței de moarte să amână pe timp nedeterminat. Ministrul de războiu a ordonat adică revizuirea procesului, — care probabil a fost purtat și închisat pe baze greșite.

Teatrul din Cluj. În urma ordinului, primit dela Consiliul Dirigent din Sibiu, prefectul și primarul orașului Cluj s'au prezentat Marșii, săptămîna trecată, la orele 5 d. a. la directorul teatrului din Cluj, comunicându-i, că cu ziua de 1 Octombrie are să sisteze reprezentațiile în teatru, care trece în stăpînirea și sub administrarea statului și provocându-l să depună jurământul de fidelitate, în care cas rămîne și pe mai departe director artistic de teatru și cu dreptul de-a da reprezentații maghiare, dar în arena din Cluj. Teatrul va deveni teatru românesc. Directorul nu s'a surs ordinului comunicat și teatrul din Cluj a fost luat în stăpînire cu forța dela partea prefectului și a primarului. Marșii înainte de amiază. Director al teatrului din Cluj va fi domnul Zaharia Bănan, distinsul nostru artist și scriitor dramatic.

Catedrala din Rimnic. ruluată de tot de nemți, a fost restabilită într'a atîta, că acum se poate sfici în ea serviciul religios. Lucrările de restaurare se continuă. Catedrala din Rimnic era una din cele mai frumoase biserici din lume, dar nemții n'au cruțat-o, ei au tres cu tunurile în ea.

Aviz. Se caută un conducător respectiv director pentru orfelinatul bisericel ortodoxe române din Sibiu. Doritorii să ocupa acest post să-și comunice pretenșiunile de salar cât mai îngrabă la oficial protoprosbiter al Sibiului, unde pot afla mai de aproape și înfaterile legate de acest post. Sănușiferii oameși necăsătoriți, sau și căsătoriți, dat fără familie. Pot reflecta și vădava, cari să simt în stare a conduce gospodăria necerută la un orfelinat cu 89—100 de orfani.

Redactor responsabil: Nicolae Bratu
Editura și tiparul: „Tipografia Poporului“
Cenzurat de: Bratu.

Nrul. 1919 El. XV. A. 68.

Anunț.

Tribunalul Sibiu publică, că dr. Nicolae Cristea notar public cu sediul Sibiu și-a deschis biroul în strada Cisnădiei Nr. 31, alături de notarul public în funcțiune, Sibiu, la 1 Octombrie 1919.

Din sediul tribunalului.

Nrul. 1000/1919.

Publicațiune.

Comuna Alțina esarendează pe cale licitațiunei publice în 19 Octombrie 1919 după-amezi la 1 oră în cancelaria comunală localitatea de cârciumărit pe 3 ani.

Prețul strigării 1500 cor.; Valua 10%. Condițiunile se pot vedea în cancelaria comunală.

Cine știe ceva?

de Ioan Dicolu la Nicolae din Broșteni, jud. Alba-Inferioară, a servit la reg. de art. 26, iar din vara anului 1918 nu mai știm de el. Binevoiciți a înștiința pe părinți: Nicolae Dicolu în Broșteni Nr. 111, poșta Cenade jud. Alba-Inferioară.

Servitor!

La librăria „Foala Poporului” se primește un servitor harnic și de omenie.

Pășunat de iarnă.

Comuna Alțina esarendează la 12 Octombrie a. c. după-amezi la 1 oră pășunele comunale anume „Hirlița” și „Schettel” pe iarnă p. m. pășunea „Hirlița” del 21 Octombrie până la 1 Martie 1920, Prețul strigării 2000 cor. și pășunea „Schettel” dela 1 Noiembrie 1919 până la 1 Martie 1920. Prețul strigării 2000 cor. Vadlu 10%.

Nrul 783/1919 prim.

Publicațiune.

Comuna politică Cornățel plasa Nocih județul Sibiu esarendează pe cale licitațiunei publice localul de cârcumă și prăvălie pe timp de 6 ani.

Licitația să va ținea în 19 Oct. 1919 la 2 ore p. m. la primăria comunală din Cornățel.

Prețul strigării e 2000 coroane.

Condițiile mai de aproape să pot observa în orele ufficioase la primăria comunală din Cornățel, Cornățel, 1919 Oct. 3.

Primăria Comunală.

Un taur

de 2 ani, soiul zimentaler se află de vânzare la Pavel Orsina, econom, în Ciemandru, județul Târnavă-Mare.

De vânzare**CASA Wollgasse Nr. 8**

cu culină, grajd pentru 12 vite, grajd pentru 12 porci cu ocol din beton, șură mare cu ferdelă și pivniță mare lângă ea. Șopru pentru cară, ambele grajduri precum și șură betonate și pe deasupra pedelate, asemenea o fântână betonată, o mașină de tăiat paie, șezată în beton, 4 coșuri pentru bucate, toate în stare foarte bună și potrivite pentru un econom sau pentru o marelște. Adresa la proprietarul Nicolau Similor, Sibiu, Wollgasse No. 8.

Se vinde

o casă în Alba-Iulia cu 4 odăi, cămară, culină, grajd, șură, fost odăi crâșmă și prăvălie, în calea pe unde trece oamenii în vreo 7 comune de peste Murăș.

Informații la Augustin Bateșcu ospatar în Alba-Iulia (cetate) lângă Spitalul Militar.

O moașe.

Diplomată și cu praxă de peste 10 ani caută un post.

Reflectanții se anuțe, leafa și favorurile ce pot presta la administrația „Foala Poporului” sub „Moașe” în Sibiu.

Mașină de scris

sistem „Jost”, provăzută cu toate utenaliile necesare, folosită puțin, se află de vânzare la Administrația „Foala Poporului”.

Se caută

Ioan Teșă, infanterist, Regim. 131 batallonul III. Compania 11, feldpost 253. Dela ofensiva din Italia, anul 1917, nu se mai știe unde l Se roșgă, tatăl său, de vreo ștre, dela ori și cine.

Ioan Teșă, Aciliu, 1919. poșta Salște.

Ucenic.

Se caută pentru un magazin de coloniale și delicatose din Româna. Condițiuni avantajoase.

A se adresa la administrația „Foil Poporului” sub Româna.

Case de vânzare

la Sibiu, strada Burger 7, str. Schmidt 16 cu două fronturi având o prăvălie de încălțăminte și pielărie fondat de 29 ani. Str. Elisabeta sub Nr. 48 și 62 partea cea mai frecventată a orașului, casele mele de asemenea cu mai multe prăvăli, cari sunt foarte bine potrivite pentru hoteluri și restaurante. Deslușiri și informațiuni la Vasile Ban, magazin de încălțăminte și pielărie. Intermedieri excluși.

AND. RIEGER

Prima fabrică ardeleană de mașini agricole, turnătorie de fier, Sibiu.

Pentru sezonul de toamnă, am fabricat o mare cantitate de :

Teascuri de vin

Mori de struguri

Mașini de desfăcut cucuruz

Mașini de tăiat paie

Mașini de tăiat napi

executate solidă ; recomand procurare timpurie.

Depozit de Calcium Carbit.

Calfă de morar,

se primește imediat, să fie învățat la moară. A se adresa la George Balteș, ardeș și morar în Mohu, județul Sibiu.

Anunț

Un preot vădov, în etate de 40 de ani caută o econoamă pentru îngrijirea a 3 orfani și conducerea gospodăriei casnice.

Ofertele însoțite de câte o fotografie să se trimeată la adresa „Foala Poporului” în Sibiu pentru pseudonimul N. N până cel mai târziu în 5 Noiembrie st. n. a. c. Discreția se garantează

„MERCUR”

Bancă și întreprindere gen. de Comerț
SIBIU, Strada Cisnădiei No. 49.

Casa de schimb

cumpără și vinde
efecte publice la
cursul zilei. Pro-
vincia prin corespon-
dență telegrafică.

Adresa teleg.: Mercurbank Sibiu.

La Depositul Mașinelor dela

Reuniunea Economică Săsească Ardeleană

SIBIU, Strada Sărei Nr. 22

se află de vânzare în deposit cu preț convenabil:

Toate felurile de pluguri, grape de fier, mașini de sămănat, mașini de cosit iarba, greble de fân, mașini de tăiat napi, și alte mașini și unelte economice de felul acesta. Mai departe hârlețe de fier, lopiți, potcoave, sârmă pentru legat fân, cingătoare de șpargă, etc., etc. Fiscare agricultor înainte de a cumpăra să meargă să vadă lucrurile acolo.

Roate de tors pe ales.